

Hoe transformatief vrijwilligerswerk sociale impact kan creëren

Door: Lonneke Roza

Managers van (werknemers)vrijwilligerswerk programma's kennen allemaal de verhalen van medewerkers die terugkomen van een vrijwilligerswerk activiteit die (zwaar) onder de indruk zijn van het maatschappelijk probleem of een bepaalde doelgroep. Ze komen terug met quotes zoals: "ik wist niet dat sommige mensen soms een week met niemand in contact komen". Of wellicht hebben jullie de reacties van gemeenteraadsleden in Rotterdam gehoord op hun ervaring om een week met een budget van 50 euro te leven. Dat was nogal een eyeopener voor mensen.

Managers van (werknemers-) vrijwilligerswerk programma's vinden dit vaak de krachtigste verhalen die ze kunnen delen met anderen en zouden dit graag vaker willen terugzien. Tegelijkertijd hebben zij ook moeite om dit te sturen. Ik denk dat de toepassing van transformatieve learning theory hun hierbij kan helpen. Transformatieve learning is een proces dat bestaat uit drie elementen: ervaring, reflectie en actie ondernemen.

Eerst hebben mensen een ervaring, waarbij mensen hun eigen manier van naar de wereld kijken in twijfel gaan trekken. Door middel van kritische (zelf) reflectie over wat er eigenlijk echt aan de hand is, passen deze mensen hun wereldbeelden aan en creëren vaak meer begrip en empathie voor een issue of situatie. Doordat mensen hun eigen beeld van de wereld, sociale issues of doelgroepen aanpassen, gaan ze vaak ook hun eigen handelen hierin onder de loep nemen en is daardoor een grote kans dat zij hun gedrag gaan aanpassen.

Wat mij betreft een tot op heden zeer ondergewaardeerde manier van sociale impact creëren. De impact zit dan namelijk niet alleen bij de (doelgroep van de) maatschappelijke organisatie, maar ook omdat de vrijwilliger (medewerker) anders gaat denken over zijn of haar rol in maatschappelijke issues. Veel werknemersvrijwilligerswerk programma's zijn transactioneel en denken vooral aan een directe win-win situatie tussen de maatschappelijke organisatie en hun doelgroep en wat de relevantie voor het bedrijf is. Hierin wordt wat mij betreft een cruciale factor vergeten. De kracht (en dus de win) van het transformatief leren. Want als we echt de samenleving willen veranderen naar meer positieve impact moeten we op sociale issues movements creëren en iedereen stimuleren om intrinsiek een bijdrage te doen aan een duurzamere samenleving.

De vraag is dan; hoe kan je dit het beste faciliteren? Dat kan met een vrij simpele set-up en je kan precies dezelfde activiteiten blijven doen die je nu al doet. Een makkie dus? Nou, het kost wel wat tijd en inspanning. Twee onderdelen moeten toegevoegd worden aan de daadwerkelijke vrijwilligersactiviteit: een brief en debrief.

Je start met een briefing vooraf. Dat doen veel organisaties al door filmpjes te laten zien of door aan te geven wat er verwacht wordt. Belangrijk, maar het is ook belangrijk om kort even stil te staan bij wat de sociale issue betekent en de rol van de vrijwilliger daarin, wat gaat deze persoon bijdragen en voor wie doet hij of zij het? Je vraagt deze medewerkers om zich ook even te verplaatsen in de doelgroep. Daarna gaan ze aan de slag.

Iets wat veel minder wordt gedaan, maar cruciaal is, is de debrief. In de debrief ga je met elkaar reflecteren wat dit nu eigenlijk betekent, wat de vrijwilliger heeft geleerd of wat hij of zij nog niet wist. Weer kijken naar wat de rol van de vrijwilliger –als mens- is bij deze problematiek en opties verkennen voor wat deze persoon anders kan doen of actief kan gaan bijdragen aan deze problematiek. Hierbij is het belangrijk dat het klein en behapbaar blijft, zodat mensen zich niet machteloos gaan voelen.

Ik snap dat dit best een hoop werk lijkt om te faciliteren, want het vergt iets meer begeleiding van de vrijwilliger. Ik ben er echter van overtuigd dat op lange termijn dit de impact wel vergroot. Niet alleen direct bij de doelgroep of maatschappelijke organisatie, maar dat we dan bouwen aan een samenleving waar mensen naar elkaar en het milieu omkijken.

Deze blog is geschreven naar aanleiding van een meet-up die we bij Rotterdam School of Management organiseren voor managers die zich bezighouden met Maatschappelijk Betrokken Ondernemen. Hier delen we kennis en ervaringen tussen wetenschap en praktijk om elkaars praktijk te voeden met nieuwe ideeën. Deze sessies organiseren we 3-4 keer per jaar en worden onder andere mogelijk gemaakt door ANWB en Alliander Foundation.

Ik wil mijn voormalig student Esmee van Vliet bedanken voor haar prachtige scriptie over dit onderwerp dat mij heeft geïnspireerd om hiermee verder aan de slag te gaan. Daarnaast wil ik Kelly Winters bedanken die mij daarbij heeft geholpen.